

Presentatie resultaten van WOU-GO 'Begrijpend lezen voelt als het begin van alles'

Door Gerry van der Lit

Het is algemeen bekend: kinderen lezen minder naarmate ze ouder worden. Die 'leesvermijding' begint steeds vroeger, al vanaf groep 5, constateert dr. Femke Scheltinga van iTTA-UvA bezorgd in haar inleiding. Ze is te gast bij de afronding van [WOU-GO](#). Onvermijdelijk? Tien Utrechtse basisscholen met een hoog percentage leerlingen met risico op een taalachterstand, onderzochten de afgelopen 2,5 jaar of, en hoe, zij dit tij kunnen keren. De voorlopige resultaten zijn bemoedigend, blijkt vandaag. Goed leesonderwijs is effectief!

WOU-GO staat voor Werkplaats Onderwijsresearch Utrecht - Gelijke Onderwijskansen. De tien betrokken scholen presenteren op 15 november 2022 de resultaten van hun eigen onderzoek. In de hal van cbs De Schakel zijn ongeveer zestig zeer geïnteresseerde onderwijsmensen en collega's aanwezig.

Succesvolle interventies

Een ding is duidelijk. Deze scholen gaan dóór met hun succesvolle interventies. Omdat leerkrachten zelf ervaren dat hun leerlingen nu meer, beter en met meer plezier lezen. Omdat ze hun werkwijze op dit punt nog verder kunnen verbeteren. En zeker ook, omdat uit het flankerend onderzoek blijkt, dat de leesmotivatie van kinderen op de tien WOU-GO-scholen weliswaar iets is gezakt, maar minder dan verwacht.

Dr. [Lotte Henrichs](#) van Universiteit Utrecht, als onderzoeker en werkgroep lid betrokken bij WOU-GO, is enthousiast. „De gemiddelde leesmotivatie van kinderen is op elke WOU-GO school iets gezakt (0,21 punt) doordat de antwoorden wat neutraler werden. Diezelfde lichte afname zien we ook in vergelijkbaar onderzoek, voor en na een leesinterventie. Dat is minder negatief dan het lijkt, want zonder interventie daalt de leesmotivatie in deze leeftijdsgroep veel sterker. Je ziet de positieve bijdrage van WOU-GO ook bevestigd in de score van de toetsen begrijpend lezen midden groep 8. Die is op deze scholen met een hoge schoolweging, met 206.57 gelijk aan de gemiddelde scores van alle basisscholen in Nederland (205). Dat is geweldig!”

Welke interventies voerden deze scholen uit?

Twee scholen zetten close reading technieken in om leesmotivatie en leesbegrip te versterken. Verder werden op enkele scholen Praatplaten en gesprekswijzers ontwikkeld voor het vergroten van tekstbegrip van de leerlingen. Ten slotte stonden in twee scholen leerkrachtvaardigheden centraal door tijdens studiedagen een methodiek te ontwikkelen, om woordenschat in zaakvakken onderwijs te verbeteren en als leerkracht kwalitatieve teksten te kunnen selecteren.

Tips voor het verhogen van de leesmotivatie:

- * Probeer nog meer te variëren in boeksoorten (anderstalige boeken, e-readers, luisterboeken en escapeboeken ontbreken vaak)
- * Maak afspraken over het handelen van leerkrachten en leg die vast, zoals afspraken over stillezen, voorlezen, kinderen begeleiden bij boekkeuze en leesactiviteiten.
- * Lees zelf als leerkracht *regelmatig* jeugdliteratuur (en niet af en toe).

In WOU (werkplaats onderwijsonderzoek Utrecht) werkt een leerkracht op een basisschool samen met een onderzoeker aan een onderwijsvraagstuk dat speelt op de eigen school. Bij WOU-GO wordt gewerkt aan Gelijke Onderwijskansen door samen het begrijpend lees- en woordenschatonderwijs te versterken en zo de 'kennis van de wereld' te vergroten. Dit gebeurt op basis van onderzoek naar successen uit de [Brede School Academie](#) en op een manier die bij de school past. WOU-GO focust op het begrijpend lees- en woordenschatonderwijs in de groepen 6, 7 en 8, van basisscholen met een hoog percentage leerlingen met risico op een taalachterstand. De taalcoördinator of een intern begeleider fungeert als broker en is de trekker van het project op de eigen school.

Prinses Margrietschool (Zuilen), De Boemerang (Ondiep), obs De Panda en Het Schateiland (Kanaleneiland), de Mattheusschool, Op Dreef, obs Overvecht, De Schakel, de Marcusschool (Overvecht) en Op Avontuur (Lunetten) kozen elk een eigen invalshoek om hun onderwijs in begrijpend lezen en woordenschat te versterken. Bij de bekende WOU-posters vertellen zij over hun aanpak.

trui en Digna rechts, in de groene trui

Foto: presentatie van de Mattheusschool, met Maarten in de blauwe

Help kiezen

Schoolleider Maarten Goossens en leescoördinator Digna Verhagen werkten op de Mattheusschool samen met twee pabostudenten van de Marnix Academie (Charelle Jorritsma en Anne van Peer).

Digna: „Ons belangrijkste advies voor andere scholen is, dat iemand de kinderen helpt een boek te vinden dat ze aanspreekt. Praten over boeken en het kiezen van een leuk boek dat past bij hun leesniveau, vonden kinderen namelijk het lastigst.”

Stillezen

Charelle tipt leraren: „Bedenk: stillezen is méér dan ‘zomaar lezen’.” Anne: „Een leerkracht die denkt ‘oh, dan kan ik mooi even een citotoets nakijken’ heeft het mis. Dat is geen stillezen. Dan is het echt stil en de leerkracht leest ook.” Maarten: „Wij leggen onze aanpak nu vast: dit is ons leesbeleid.” Digna: „En ik ga het beleid warm houden in het team, twee keer per jaar vraag ik er aandacht voor, zodat het echt bij alle leerkrachten beklijft. Begrijpend lezen is zo wezenlijk, soms voelt lezen als het begin van alles. En daar heb je alle leerkrachten op school bij nodig!”

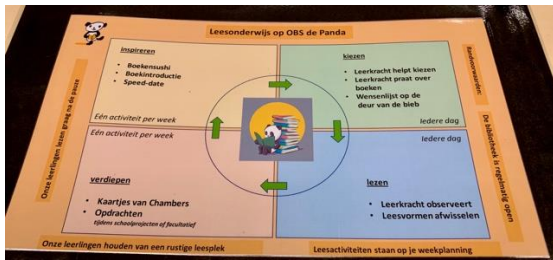

Foto: obs De Panda heeft het dagelijks leesbeleid vastgelegd in een bureaulegger

OBS De Panda heeft dat op een heel praktische manier ondervangen: hier krijgen de leerkrachten het leesbeleid dagelijks onder ogen. Leescoördinator Mieke Lindeman heeft er een placemat/bureaulegger van gemaakt. „Op de voorzijde staat precies samengevat wat wij op De Panda met lezen doen, hoe vaak en wanneer. Op de achterzijde worden activiteiten die de leesmotivatie van kinderen verhogen, toegelicht. Zo heeft iedere leerkracht de belangrijkste informatie dagelijks bij de hand.”

Boekensushi

„Noem eens een voorbeeld van een succesvolle leesactiviteit op jullie school?” vraagt een leerkracht. Mieke: „Dat is de boekensushi. Als een soort lopende band met sushi geven kinderen de boeken aan elkaar door, ze hebben net tijd om er even kort in te kijken. En aan het eind kun je een boek kiezen dat je leuk lijkt. En de praatkaartjes van Chambers gebruiken we in elke klas, elke week. Sommige leerkrachten gebruiken ze dagelijks, anderen vinden ‘t lastig om in te plannen. Ons belangrijkste advies is dus: zet de leesactiviteiten op je rooster!”

Foto: De inspirerende presentaties bieden veel gesprekstof onder collega's. Mieke Lindeman (links) en haar collega Esther Pot van obs De Panda.

Praatplaat

Het team van Het Schateiland heeft nu een praatplaat: ook zij ervaren dat kinderen niet zo makkelijk ‘uit zichzelf’ over teksten praten. Leerkracht Ilse van Breukelen ontwikkelde een didactisch model om de luister- en spreekvaardigheid van leerlingen te versterken. „Leerlingen vonden het leuk om opgeleid te worden als gespreksleider. Met de praatplaat gaan kinderen vanaf groep 6 zo zelfstandig met elkaar in gesprek. We merkten dat praten over een tekst, bij kinderen zorgt voor motivatie en beter begrip.”

rug: Lotte Henrichs en rechts Bea van Breukelen.

Foto: Het onderzoeksteam van Het Schateiland krijgt veel geïnteresseerde vragen. Links op de

Het zijn herkenbare aanbevelingen. Ook Femke Scheltinga van het instituut voor taalontwikkeling, verbonden aan de universiteit van Amsterdam, zegt: „We weten al veel, er verschijnen publicaties die laten zien wat goed leesonderwijs is. Maar hoe krijg je dat de scholen in?” De tien scholen van WOU-GO is dat in elk geval aantoonbaar gelukt.

Einde WOU

In het voorjaar van 2023 wordt WOU-GO afgerond. De werkplaats onderwijsonderzoek Utrecht (WOU) gaat verder als een duurzame samenwerking tussen alle WOU-partners in de stad Utrecht, meldt projectleider Jarrick Schaap. Er is een nieuwe subsidieaanvraag gedaan bij NRO en het po-partnerschap in de regio wordt uitgebreid met Amersfoort. „We gaan op z’n WOU’s uitbreiden. Samen brengen we onderwijsonderzoek in Utrecht op een hoger plan,” belooft Jarrick.